

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระบบการศึกษาของไทย ได้มีการเปลี่ยนแปลงมาโดยลำดับเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคสมัย จนล่าสุดนักการศึกษาและนักวิชาการได้ร่วมกันในการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ขึ้น เพื่อแก้ปัญหการศึกษาและสนองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า “การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาคน คู่ครองสิทธิ สร้างความเสมอภาค ให้โอกาสทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงไม่น้อยกว่าสิบสองปี และให้โอกาสแก่ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา”

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 นับเป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมีสาระสำคัญคือ มุ่งเน้นให้มีการปฏิรูประบบบริหารและการจัดการทางการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยให้มีเอกภาพในเชิงนโยบาย แต่มีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษาที่ต้องทำหน้าที่แทนหน่วยงานจากส่วนกลางทั้งหมด มีกรอบในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้บนพื้นฐานของความเป็นไทย และความเป็นสากล รวมทั้งสามารถในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อตามความถนัดหรือความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้มีการบรรลุผลตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จึงจัดให้มีคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดหลักสูตรการศึกษาแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ โดยให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้เต็มประสิทธิภาพติดตามศักยภาพและให้เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จึงได้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างหลักสูตร

ยึดหยุ่น กำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในภาพรวม 12 ปี โดยกำหนดแบ่งเป็น ช่วงชั้น ๆ ละ 3 ปี คือ ช่วงชั้นที่ 1 ได้แก่ ประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 ช่วงชั้นที่ 2 ได้แก่ ประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ช่วงชั้นที่ 3 ได้แก่ มัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 และช่วงชั้นที่ 4 ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 มีสาระการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลานามัย เทคโนโลยีและการงานอาชีพ และศิลปะ เป็นหลักสูตรที่ส่วนกลางเป็นผู้ออกมาตรฐาน การศึกษาแต่ละช่วงชั้นและแต่ละกลุ่มสาระ นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพิ่มเติมเพื่อให้ ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่มีความสมบูรณ์พร้อม ส่วนเนื้อหาการเรียนรู้ วิธีการจัดการศึกษา ตลอดจน การวัดผลประเมินผล เป็นสิ่งที่สถานศึกษาแต่ละแห่งจำเป็นต้องดำเนินการปฏิบัติด้วยตนเอง ในการสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสถานศึกษา โดยมีคำสั่งเรื่องระยะเวลาให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

ปีการศึกษา 2546 ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีแรกของแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ปีการศึกษา 2547 ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีแรกและปีที่ 2 ของแต่ละ ช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5

ในปีการศึกษา 2548 ให้ใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกชั้นเรียน

ทั้งนี้ให้เริ่มใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนนาร่อง และโรงเรียนเครือข่าย ที่กระทรวงศึกษาประกาศรายชื่อ ในชั้นเรียนที่เป็นไปตามลำดับข้างต้น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 เป็นต้นไป

จึงจำเป็นต้องอย่างยั้งที่สถานศึกษาแต่ละแห่งจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในเรื่องของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสถานศึกษา เพื่อให้พร้อมใช้ในปีการศึกษา 2546 ทั้งในส่วนของ การสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร สร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียน ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง องค์กรชุมชน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่ การปฏิบัติให้ทันตามเวลาดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรมากที่สุด คือบุคลากรผู้สอนในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นผู้เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของ การเตรียม การสร้างหลักสูตร การวิเคราะห์หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล ตามรูปแบบของหลักสูตรที่มีการสร้างขึ้นใหม่

กลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาเป็นกลุ่มโรงเรียนกลุ่มหนึ่งที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการที่มีความจำเป็นในการที่ต้องใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการเช่นเดียวกัน และเป็นกลุ่มโรงเรียนที่ได้รับสวัสดิการเรื่องค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนสูงกว่าโรงเรียนเอกชนกลุ่มอื่น ๆ และเป็นโรงเรียนนำร่องในส่วนของการบริหารการศึกษาแบบนิติบุคคล จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่กลุ่มโรงเรียนดังกล่าวต้องมีความพร้อมในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสถานศึกษา ให้พร้อมในการปฏิบัติได้ในปีการศึกษา 2546 โดยเฉพาะนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนามากกว่าจังหวัดอื่นๆ ในพื้นที่ภาคใต้ จึงเหมาะอย่างยิ่งในการเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อที่จะตอบปัญหาการวิจัยที่ว่า บุคลากรในโรงเรียนที่รัฐให้การสนับสนุนด้านต่างๆ เต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ มีการนำร่องในการบริหารแบบนิติบุคคล มีความพร้อมในเรื่องของการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในระดับใด จึงนำมาสู่การวิจัยการศึกษาความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจังหวัดนครศรีธรรมราช

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรที่ทำการสอนในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 3 โรงเรียน คือโรงเรียนฉังกะทวิศิลาปี โรงเรียนพระธาตุมูลนิธิมัธยมโรงเรียนท้าวราษฎร์สงเคราะห์ จำนวน 98 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านวิสัยทัศน์ ด้านภารกิจ ด้านเป้าหมาย ด้านคุณลักษณะอันคุณประสงค์ ด้านโครงสร้างหลักสูตร ด้านรายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรในการใช้หลักสูตรศึกษาขั้นพื้นฐาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสถานศึกษาที่มีรายละเอียดการจัดทำตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลาง

ความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ความพร้อมของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในการดำเนินการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร และการใช้การวัดประเมินผลตามหลักสูตร

กลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา หมายถึง กลุ่มโรงเรียนเอกชนตามมาตรา 15 (1) ที่สังกัดกลุ่มการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

บุคลากร หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่สอนในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยสังกัดในกลุ่มสาระใดสาระหนึ่งในสาระทั้ง 8 หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความพร้อมของบุคลากรในการใช้หลักสูตรหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากร
2. เป็นแนวทางในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากร